

2024-11-01

Region Örebro län kulturförvaltningen

Kumla kommun kultur- och fritidsförvaltningen

Angående stiftelsen Svenska Skoindustrimuseet och dess ekonomi för år 2024 och för kommande år

Stiftelsen Svenska Skoindustrimuseet har vid ett flertal kontakter under senare år med Kumla kommun och Region Örebro län som stiftare av Skoindustrimuseet i Kumla påpekat att museet på grund av förändringar i strukturen för verksamheten inte kommer att kunna fortsätta inom nuvarande former om inte de ekonomiska förutsättningarna för museet väsentligt förändras.

Från det att stiftelsen bildades år 1984 i Kumla med uppdrag att fullfölja stiftelsens statuter om att spegla en levande skoindustri med avstamp från det sena 1940-talets produktion av skor utifrån att just Örebro och Kumla var dominerade orter i svensk skoindustri från dess industrialisering och fram till att den i princip upphörde under senare delen av 1960-talet. Den förändrade bilden för svensk skoindustri kom av det faktum att Europa förändrades som en effekt av krigsåren 1939–1945 och behövde återuppbyggas för de länder där industri och handel låg i spillror. En nyckel till detta var en väsentligt ökad frihandel länderna emellan för en bättre utveckling och ökat välstånd i dessa krigshärjade länder. Skoindustrin var en industrityp som relativt enkelt kunde utvecklas till väsentligt lägre priser jämfört Sveriges relativt höga välstånd med löne- och prisnivåer.

Av den tidigare blomstrande skoindustrin i Sverige blev kvar några företag med en specialiserad skotillverkning. I övrigt vidtog ett arbete att bevara minnet av den skoindustri som varit.

Med tillkomsten av Skoindustrimuseet i Kumla år 1984 ville man som ovan nämnts bevara och visa en del av den industri som verkat i området. Vidare att dokumentera skoindustrin i landet genom att spara relevanta föremål för framtiden och samtidigt bevara ett urval av skoindustrimaskiner för att spegla utvecklingen av den skoindustri som funnits i landet.

Studiebesöken vid Skoindustrimuseet har blivit en viktig del för att åskådliggöra skoindustrins historia i Sverige från handskomakeri fram till den moderna skoindustrin. Åtskilliga är de skolklasser som fått information på detta sätt om skotillverkning i allmänhet och skoindustrins historia i synnerhet.

Skoindustrimuseet i Kumla har kunnat nyttja det faktum att det funnits skoindustriarbetare som genom arbetsförmedling och försäkringskassa med relativt generösa bidrag säkerställt att en arbetskraft funnits att tillgå för museet i dess verksamhet.

Tyvär har med förändrade tider d v s tillgången på tidigare skofabriksarbetare och en förändrad syn från statens sida om arbetsförmedlingens och försäkringskassans roll för att stödja personer vid sidan om arbetsmarknaden medfört nya ekonomiska villkor också för skoindustrimuseet i Kumla. Denna förändrade syn som annars gett berörda personer respekt och tillit till sin plats i livet är nu tyvärr på väg bort, åtminstone för den verksamhet som skoindustrimuseet representerar.

Oaktat det så är det nu brist på kunniga skoindustriarbetare från den tidigare skoindustrin. Den skomakare som museets haft tillgång till under många år har med ålderns rätt dragit sig tillbaka. Museets har dock lyckats att anställa en ny skomakare med kunnande och erfarenhet av den typ av maskiner som används vid museet, d v s numer museala skoindustrimaskiner. Tjänsten som är en heltidstjänst då det är svårt att anställa arbetskraft på deltid som fortfarande har långt kvar till pension och naturligt nog är beroende av en heltidslön. Tjänsten tillsattes under år 2023 och har med arbetsmarknadsintroduktion fungerat utmärkt i sitt arbete och har därtill den fördelen att också kunna nåtlingensarbeten i tillverkningsprocessen av skor.

Det ska också sägas att den nåtlerska som varit anställd vid museet med arbetsmarknadsstöd under ett flertal år likaså uppnått pensionsålder och avslutat sin anställning under året. Museet har utifrån de ekonomiska förutsättningarna för detta och kommande år kortsiktigt minskat sin organisation och inte återbesatt flera tjänster som blivit lediga för att nå en bättre ekonomi. Det är dock en ohållbar situation över tid.

Som ovan nämnts om Försäkringskassans och Arbetsförmedlingens ändrade syn om stöd och bistånd till denna typ av verksamhet gör att Skoindustrimuseets ekonomiska situation blivit akut, andra ekonomiska förutsättningar måste till för att bibehålla en god verksamhet.

Vi har i tidigare kommunikation med såväl Kumla kommun som region Örebro län aviserat om vår nuvarande och framtida ekonomiska situation och vi har då framhållit att vi behöver ett ekonomiskt grundstöd från kommunen och region om vardera en miljon kronor årligen och som framgent uppräknas efter utvecklingen av löner och tjänster i samhället.

Denna kommunikation och information har skett i direkta kontakter med Kumla kommun och Region Örebro län och det har skett senast i en anmälan till Region Örebro län från den 2 april innevarande år. I denna anmälan anges behovet av ekonomiskt stöd grundat på innevarande års stöd från regionen om 618 000 kronor behöver museet ytterligare 318 000 kronor för detta år och för åren därefter en årlig ökning av stödet som följer den allmänna kostnadsutvecklingen för löner och tjänster i samhället i övrigt.

Det ska sägas att för innevarande år har Kumla kommun bidragit med 750 000 kronor i årligt stöd och bistår därtill med en rad administrativa tjänster och service.

Det ska också noteras att pandemins effekter och ökade priser för inköp av material liksom lönekostnader har haft betydande effekter på skoindustrimuseets ekonomi.

Normalt sett kommer det ekonomiska stödet från Kumla kommun i januari 2025 från Regionen något senare vilket finansierar driften för åtminstone tertiäl ett och två år 2025. Emellertid är det nödvändigt att redan under det första kvartalet 2025 klara ut de ekonomiska förutsättningarna för detta år och åren framöver.

I annat fall måste åtgärder vidtas i ett relativt tidigt skede med varsel och uppsägningar för att kontrollerat förändra eller avveckla verksamheten i sin nuvarande form.

Vår inställning är dock att stiftelsen Svenska skoindustrimuseet i Kumla också framgent ska vara ett levande museum vilket är det mest tilltalande och avgörande för att nå besökare i någon större omfattning.

Möjligheten att visa tillverkningsprocessen från start till färdig sko och där besökare kan köpa med sig ett minne i form av praktiska slippers eller skor gör stiftelsen Svenska Skoindustrimuseet i Kumla till ett unikt museum i Sverige.

För detta har museets prisats som årets Arbetslivsmuseum år 2017 liksom Kumla kommuns kulturpris samma år och utsetts till Årets Formbärare år 2023.

Det är inte bara regionens invånare som besöker oss utan det sker i organiserade besök i form av busslaster från hela det mellansvenska området och mer därtill. Under sommarmånaderna har vi dessutom regelbundet besök från våra grannländer liksom att Tyskland och Nederländerna årligen kan noteras för ett märkbart antal besökare på detta vårt museum.

Detta tillsammans med besökande skolklasser och uppsökande verksamhet och den dokumentation av svensk skoindustri som skett och sker och som fortsatt behöver uppordnas och katalogiseras så finns det vägande skäl, menar vi, att omgående ompröva det ekonomiska stödets storlek på så sätt att museet framgent kan verka efter de förutsättningar som angivits i statuterna för nu exakt 40 år sedan.

Sammanfattningsvis måste det ekonomiska stödet till museet beräknas utifrån ett årligt stöd baserat på en miljon kronor beräknat från innevarande år från vardera Region Örebro och Kumla kommun. Stödet måste därefter årligen öka i proportion till utvecklingen av kostnader för löner och tjänster generellt i samhället.

För Stiftelsen Skoindustrimuseet i Kumla

Thage Arvidsson
Ordförande

Lilian Edström
Museichef

Kopia av detta brev tillställs även regionstyrelsen ordförande Andreas Svahn samt kommunstyrelsens ordförande i Kumla kommun Andreas Brorson.